

UZASADNIENIE

Powódka (...) spółka akcyjna w K. wniosła o zasądzenie od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. kwoty 22 114,20 zł z ustawowymi odsetkami oraz kosztami procesu. W uzasadnieniu wskazano, że pozwana nie uregulowała należności związanych z administrowaniem strefą oraz utrzymywaniem ogólnej infrastruktury w formie rocznej opłaty zryczałtowanej płatnej w miesięcznych ratach wynikającej z łączącej strony umowy.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wielkopolskim uwzględnił w całości żądanie pozwu.

W sprzeciwie od powyższego nakazu pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu. W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazała, że zwracała się do powódki o zwolnienie z naliczania opłat w okresie od kwietnia 2015 r. do marca 2018 r. z uwagi na to, że nie będzie korzystać z infrastruktury technicznej ani z drogi dojazdowej do nieruchomości. Powódka odmówiła zwolnienia pozwanej, pomimo że zwalniała inne podmioty od opłaty. Ponadto wskazała, że nie była informowana i promowana zgodnie z obowiązkami powódki.

Wyrokiem z 3 kwietnia 2019 r. Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim w pkt 1 zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 22 114,20 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwot i dat szczegółowo w tym punkcie wskazanych, w pkt 2 zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1 106 zł tytułem kosztów sądowych oraz kwotę 3 617 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwana złożyła apelację od powyższego wyroku wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono nieważność postępowania i naruszenie:

1. art. 149 § 2 k.p.c. w zw. z art. 133 § 2 k.p.c. poprzez niezawiadomienie pełnomocnika pozwanej o terminie rozprawy wyznaczonej na 3 kwietnia 2019 r., na której zapadł zaskarżony wyrok;
2. art. 214 § 1 k.p.c. poprzez nieodroczenie rozprawy w sytuacji, gdy Sąd nie zawiadomił pełnomocnika pozwanej o terminie rozprawy i w aktach sprawy brak było dowodu doręczenia pełnomocnikowi pozwanego zawiadomienia o terminie rozprawy wyznaczonej na 3 kwietnia 2019 r., na której zapadł zaskarżony wyrok.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja strony pozwanej okazała się uzasadniona i jako taka doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Kwestią podlegającą rozstrzygnięciu w pierwszej kolejności było to, czy doszło do nieważności postępowania poprzez pozbawienie pozwanej możliwości obrony jej praw w związku z niezawiadomieniem pełnomocnika pozwanej o terminie rozprawy, na której zapadł wyrok. Przepis art. 378 § 1 k.p.c. stanowi, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

Zgodnie z art. 379 pkt 5 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. Stwierdzenie nieważności postępowania w przypadku pozbawienia strony możliwości obrony swych praw zapewnia stronie konstytucyjne prawo do sądu i prawo do obrony.

Pozbawienie strony możliwości obrony swych praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy z powodu uchybienia przez sąd przepisom postępowania strona wbrew swojej woli została rzeczywiście pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji (zob. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1974 r., II CR 155/74,

OSPika 1975, nr 3, poz. 66; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2002 r., V CKN 1057/00, Lex nr 55517). Pozbawienie strony możliwości obrony należy oceniać biorąc pod uwagę konkretne okoliczności sprawy. Uczestnictwo w procesie, podejmowanie czynności procesowych i udział w rozprawach jest prawem strony, a nie jej obowiązkiem, zaś obowiązkiem sądu jest zapewnienie stronie możliwości realizowania jej praw. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 października 2012 r., III CSK 12/12 (nie publ.) jeżeli nastąpiło naruszenie przepisów postępowania, miało ono wpływ na możliwość działania strony w procesie i nie mogła ona realizować swoich uprawnień do zakończenia postępowania w danej instancji, to należy przyjąć zaistnienie przesłanek nieważności postępowania określonych w art. 379 pkt 5 k.p.c. Utrwalony jest też pogląd, że zasada sprawiedliwości proceduralnej obejmuje prawo do rzetelnego procesu, w tym uprawnienie do bycia wysłuchanym i przedstawienia swojego stanowiska w spornych kwestiach faktycznych i prawnych (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2009 r., II PK 13/09, nie publ., z dnia 3 lutego 2010 r., II CSK 404/09, nie publ., z dnia 2 grudnia 2011 r., III CSK 136/11, nie publ., z dnia 11 października 2012 r., III CSK 12/12, nie publ.).

W rozważanej sprawie nie ma wątpliwości, że pełnomocnik pozwanego nie został zawiadomiony o terminie rozprawy w dniu 3 kwietnia 2019 r. Sąd pierwszej instancji skierował jedynie do zarządu pozwanej spółki wezwanie do osobistego stawiennictwa. Natomiast jeżeli ustanowiono pełnomocnika procesowego lub osobę upoważnioną do odbioru pism sądowych, doręczenia należy dokonać tym osobom. Doręczenie pisma procesowego samej stronie, a nie ustanowionemu przez nią pełnomocnikowi, jest naruszeniem przepisów postępowania tj. art. 133 § 3 k.p.c. którego wpływ na wynik sprawy i znaczenie dla możliwości obrony przez stronę jej praw, należy oceniać z uwzględnieniem okoliczności konkretnego przypadku (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2007 r., I CZ 97/07, LEX nr 897932).

Przypomnieć trzeba, że zgodnie z art. 214 §1 k.p.c. rozprawa ulega odroczeniu m.in. w przypadku, gdy sąd stwierdzi nieprawidłowość w doręczeniu wezwania.

Wskutek niezawiadomienia pełnomocnika pozwanej spółki nie brał on udziału w rozprawie 3 kwietnia 2019 r., na której został wydany wyrok. Zauważyć przy tym trzeba, że na rozprawie tej Sąd oddalił wnioski dowodowe pozwanej zgłoszone w sprzeczności od nakazu zapłaty i pominął dowód z przesłuchania pozwanej. Niezawiniona nieobecność pełnomocnika strony na tej rozprawie uniemożliwiła m.in. złożenie zastrzeżenia w zakresie postanowienia dowodowego w trybie art. 162 k.p.c., czy też zajęcia przez niego stanowiska przed wydaniem wyroku.

W tych okolicznościach nieodroczenie przez Sąd Rejonowy rozprawy i wydanie wyroku po jej przeprowadzeniu stanowi uchybienie procesowe, które należy zakwalifikować jako pozbawienie pozwanej możliwości obrony przysługujących jej praw. Zgodnie z art. 386 § 2 k.p.c. w razie stwierdzenia nieważności postępowania sąd drugiej instancji uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd pierwszej instancji winien wyznaczyć ponownie rozprawę i zawiadomić o tym pełnomocników obydwu stron, a nadto wezwać w celu przesłuchania prezesa zarządu pozwanej spółki (...). Wbrew twierdzeniom zawartym w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku z akt sprawy wynika, że wprawdzie reprezentant pozwanej był trzykrotnie wzywany na rozprawę jednak zarówno w przypadku rozprawy z 12 grudnia 2018 r., jak i 20 lutego 2019 r. usprawiedliwił swoją nieobecność w wymagany sposób, przedstawiając zaświadczenie lekarza sądowego (vide: k. 216, 227 akt).

Jarosław Łazarski Agnieszka Górka Patrycja Baranowska